

Alajõe küla arengukava 2008-2014
Vara vald, Tartumaa

MTÜ Alajõe Külaselts

Konsultant:
Miracon Grupp OÜ
Leegi 9, 50109 Tartu
Tel. +372 53 300 228
info@miracongrupp.ee
www.miracongrupp.ee

Kinnitatud Alajõe küla koosolekul 17. detsembril 2007

Koostatud Kohaliku omaalgatuse programmi vahenditest
saadud riikliku toetusega

Alajõe-Tartu

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	3
2. ARENGUKAVAS ESITATUD MÕISTED	4
3. ALAJÕE KÜLA PROFIL.....	5
3.1. ASEND JA PAIKNEMINE	5
3.2. LOODUSLIKUD OLUD.....	5
3.3. AJALOOLINE TAUST	6
3.4. RAHVASTIK JA ASUSTUS.....	6
3.5. MAJANDUS.....	6
3.6. INFRASTRUKTUUR.....	7
3.7. HARIDUS, KULTUUR, SPORT.....	7
3.8. KOGUKONNA ARENDUSTEGEVUS	8
3.9. SIDUVAD ARENDUSDOKUMENDID.....	8
4. HETKEOLUKORRA ANALÜÜS (SWOT)	9
4.1. SWOT ANALÜÜS	9
4.2. RAKENDUSLIK SWOT ANALÜÜS.....	10
4.3. ARENGUTEGURID	11
5. VISION JA STRATEEGILISED EESMÄRGID.....	13
5.1. ALAJÕE KÜLA VISION	13
5.2. ALAJÕE KÜLA STRATEEGILISED EESMÄRGID	13
6. TEGEVUSKAVA.....	15
LISA 1 – ALAJÕE KÜLA PAIKNEMISE SKEEM.....	20

1. Sissejuhatus

Käesolev Alajõe küla arengukava on koostatud perioodiks 2008 - 2014, mis seab Alajõe küla visiooni aastaks 2020 ning millest omakorda lähtuvad pikaajalised strateegilised eesmärgid küla arenguks.

Arengukava on Alajõe küla elanike püstitatud eesmärkide realiseerimiseks vajalike tegevuste ja rahaliste vahendite planeerimise aluseks olev dokument. Arengukava sisaldab küla kirjeldust (rahvastik, majandus, kultuur, infrastruktuur, haridus, sport) ning hetkeolukorra analüüsi, sisaldades küla tugevusi, nõrkusi, väliskeskonnast tulenevaid võimalusi ja ohte. Arengukava määrab visiooni, strateegilised eesmärgid ning kinnitab tegevuskava.

Kuna arengukava on strateegiline dokument, mis aitab kujundada küla arengut vastavalt seatud sihtidele, siis toimus küla arengukava koostamine lähtudes paikkonda siduvatest strateegilistest dokumentidest (Vara valla arengukava 2002 – 2010, Tartu maakonna arengustrateegia jms) ning eesmärkide ja tegevuste määratlemises kasutati külaelanike avalikku kaasamist (külakoosolekud).

Alajõe küla arengukava 2008 - 2014 koostamisel osalesid Miracon Grupp OÜ konsultandid Mihkel Meidla ja Raido Roop ning Alajõe küla elanikud.

2. Arengukavas esitatud mõisted

Arengukava – arengukava on strateegiline dokument, mis sisaldab piirkonna hetkeolukorra kirjeldust, analüüsisid nii looduslikku-majanduslikku- kui sotsiaalset keskkonda. Arengukava koondab kokku piirkonna eesmärgid ja tegevused pikaajalise arengu sihipäraseks planeerimiseks, sisaldades visiooni, strateegilisi eesmärke ning tegevuskava finantsiliste vahendite taotlemiseks ning realiseerimiseks.

Projekt – täpselt kavandatud tegevuste kompleks koos eelarveliste vahenditega kindlaksmääratud tulemuste saavutamiseks.

Strateegiline eesmärk – visioonist lähtuv konkreetne siht, mis soovitakse teatud ajaks ellu viia ning mis on konkreetsetelt määratletav, mõõdetav ja reaalselt elluviidav.

SWOT-analüüs – piirkonna hetkeolukorra analüüs, sisaldades tugevusi, nõrkusi ning väliskeskkonnast tingitud võimalusi ja ohte. SWOT tuleneb ingliskeelsetest sõnadest *“strengths”*, *“weaknesses”*, *“opportunities”*, *“threats”*.

Tegevuskava – loend konkreetsetest ülesannetest ja tegevustest, mida on vaja täita püstitatud eesmärkide saavutamiseks koos ressursside, elluviijate ja tähtaja määramisega.

Visioon – pikaajalisem vaade tulevikku, peegeldab organisatsiooni tulevikunägemust.

3. Alajõe küla profiil

3.1. Asend ja paiknemine

Alajõe küla asub Tartumaal Vara vallas (vaata lisa 1), vallakeskusest 4 km ning maakonnakeskusest Tartust 23 km kaugusel. Alajõe küla (pindala ~12,88 km²) piirneb lõunast Kusma külaga, idast Sookalduse külaga, läänest Pilpaküla ja Matjama küladega ning põhjast Särkla ja Selgise küladega. Alajõe küla lõunaserv piirneb Aovere-Kallaste-Omedu maanteega (riiklik tugimaantee, tee nr. 43). Põhja-lõuna suunaliselt on küla ligikaudu 4 km pikk. Alajõe küla asustus on koondunud peamiselt küla põhja-lõuna suunaliselt läbiva Matjama-Kukemetsa tee äärde, mida haldab Riigimetsa Majandamise Keskus.

3.2. Looduslikud olud

Alajõe külas asub Kääpa jõgi, mis läbib küla ida-lääne suunaliselt. Kääpa jõgi saab alguse Keressaare rabast ning suubub Kullavere jõkke. Kääpa jõe kogupikkus on 46 km, valgla pindala on 366 km², jõe lang on 34 m ning keskmine vooluhulk 2,5 m³/s. Kääpa jõe olulisim lisajõgi on Haavakivi jõgi.

Looduslikke järvi külas ei asu, kuid Kääpa jõe le on rajatud Alajõe paisjärv, mis on kasutusel supluskohana. Maastik piirkonnas on üldiselt tasane ning suure osa küla pindalast moodustab metsamaa (riigimets). Põllumaad kuuluvad eraomanikele.

Kaitstavatest looduskaitseobjektidest (looduskaitseseadus § 4) asuvad Alajõe küla territooriumil Välgi looduskaitseala, mis kuulub Selgise-Välgi ajutiste piirangutega Natura 2000 loodusala (kood EE0080322, pindala 699,9786 ha) koosseisu, kaitsealuste liikide must-toonekure ja konnakotka pesapaigad ning üks vääriselupaik.

Välgi looduskaitseala on võetud kaitse alla (Vabariigi Valitsuse 29. mai 2006. a. määrusega nr. 124: Välgi looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse eeskiri): 1) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – vanade loodumetsade (9010*)³, rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning 2) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide, kes on ühtlasi ka I ja II kategooria kaitsealused liigid, kaitseks.

3.3. Ajalooline taust

Ajalooliselt asub Alajõe küla Maarja-Magdaleena kihelkonnas. Juba keskajal oli olemas Vara mõis, mis kuulus 16. sajandil Zoegedele. Alajõel asus Vara rüütlimõisa Vara kõrvalmõis. 17. sajandil oli mõis von Tiesenhausenite ning hiljem von Wrangellide omanduses. Alates 1836. aastast kuni 1919. aasta võõrandamiseni kuulus mõis von Siversitele. Viimane võõrandamiseelne mõisa omanik oli Paul von Sivers.

Senisel kujul eksisteeriv Alajõe küla on tekkinud 1920. aastate maareformiga. 1947. aasta 1. oktoobril moodustati Kaiavere ja Alatskivi riigimetskondade jagamise tulemusena Vara metskond. Algselt asus Vara metskonna kontor Kääpa jõe ääres, kuid 1974. aastal koliti uude majja küla lõunapoolses osas.

3.4. Rahvastik ja asustus

Püsivalt elab Alajõe külas ligikaudu 62 inimest. Üldiselt on küla hajaasustusega, kuid tihedam hoonestus on koondunud küla põhja-lõuna suunaliselt läbiva Matjama-Kukemetsa tee äärde. Talusid on külas 28, millest püsivalt elatakse 25-s. Elanikke lisandub külla suveperioodil, kuna külas asub 37 suvilat. Suvilad asuvad Alajõe paisjärve kaldal kahes ühistus ning on rajatud 1980. aastatel. Aastaringselt elatakse ainult kahes suvilas.

Tabel 1. Alajõe küla vanuseline jaotus 2007. aasta seisuga.

Vanusegrupp	0-10	11-17	18-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90
Arv	8	3	8	9	9	7	6	10	2

Kokkuvõttes: lapsi on 11, tööelisi 33 ja pensionäre 18.

3.5. Majandus

Suurimad tööandjad Alajõe külas on RMK Vara metskond ja Järveotsa Põldvutifarm. Vara metskonnas töötab 8 Alajõe küla elanikku ning metskond haldab Vara vallas 7000 ha metsamaad.

Põldvutifarm (registreeritud Viljandimaal, Kolga-Jaani vallas) ehitati 1978. aastal ning 2001. aastal osteti Matjama farm. Farmi põhikarjas on 10 000 lindu ning farm võimaldab toota kuni 12 miljonit muna aastas. Vutifarmi põhitoodanguks on vutimunad ja -liha, mida realiseeritakse valdavalt Eestis, kuid viimasel ajal on suundumused ka väliturule. Farmi juhtimisega tegeleb FIE Ülo Pullisaar ning toodangu turustamisega tegeleb Nordberg INV OÜ.

Alajõe külas kokku töötab 9 inimest (RMK ja vutifarm), 4 km kaugusel vallakeskuses 1 inimene ning ülejäänud töötavad 20 minuti autosõidu kaugusel Tartu linnas erinevates ametiasutustes (näiteks Zoologia ja

Botaanika instituudis, Justiitsministeeriumis, Haridus- ja Teadusministeeriumis, Medcoveris, Katoliku koolis jne). Mõned inimesed töötavad kohapeal ettevõtjana (talumajapidamine).

Peamised sotsiaalsed tugiteenused asuvad vallakeskuses Varal (postkontor, kaks kauplust, perearsti vastuvõtt ja vallamaja, põhikool).

3.6. Infrastruktuur

Bussiühendus Tartuga on piisava sagedusega. Lähimad bussiootepaviljonid asuvad Aovere-Kallaste-Omedu maantee ääres: 1) Teini peatus, ootekojaga paviljon paremal pool teed, puudub kõrvaesõit, kuid on olemas ooteplatvorm ja tee laiendus; 2) Teini peatus, ootekojata paviljon vasakul pool teed, puudub kõrvaesõit, kuid on olemas ooteplatvorm ja tee laiendus; 3) Matjama peatus, ootekojata paviljon vasakul pool teed, puudub kõrvaesõit, kuid on olemas ooteplatvorm ja tee laiendus; 4) Matjama peatus, ootekojata paviljon paremal pool teed, puudub kõrvaesõit, kuid on olemas ooteplatvorm ja tee laiendus. Bussipeatused asuvad RMK hoonest ligikaudu 1 km kaugusel ning kaugematest taludest 4 kuni 5 km kaugusel.

Aovere-Kallaste-Omedu maanteel Alajõe küla läheduses asuval 6 km lõigul on viimase 10 aasta jooksul toimunud 7 liiklusõnnetust.

Elektrivarustus külas on rahuldaval tasemel. Probleemiks on voolupinge kõikumine. Külas asub kolm alajaama, millest Udriku on renoveeritud 2004. aastal, Vutifarmi ja Alajõe alajaamad vajavad renoveerimist.

Telefoniliinid algavad Kallaste maanteelt ja ulatuvad metskonna ning vutifarmini. Põhjapoolsetel taludel on kas raadiotelefon või mobiilside, mis katab kogu küla territooriumi. Internet levib umbkaudu samades piirides. Ülejäänud taludel on võimalus kasutada Kerneli paigaldatavat internetiühendust või selle puudumisel Elioni Kõue (elektrivõrgu kaudu).

Veevõtt ja kanalisatsioon on enamustel juhtudel lahendatud lokaalsete süsteemidega. Enamik talusid kasutab salvkaeve ning kanalisatsioon toimib samuti lokaalselt (kuivkäimlad, kogumiskaevud). Kanalisatsiooni osas toimib metskonna süsteem, mis hõlmab lisaks 5 talu ning vutifarmi biotiikide süsteem hõlmates ka 2 talu.

3.7. Haridus, kultuur, sport

Vara külas, seega ca 5 m kaugusel, asub Vara lasteaed ja Vara põhikool ning noortekeskus. Samuti asub Varal raamatukogu. Peale vallakeskuses asuva koolivõimla sportimisvõimalusi läheduses pole. Põhikooli territooriumile jääb ka lähim staadion. Peamiselt käiakse vaba aega veetmas ja sporditeenuseid tarbimas Tartu linnas.

3.8. Kogukonna ühistegevus

Suurimaks takistuseks kogukonna kaasamisel ja külaelanike ühistegevuse edendamisel on küla kooskäimiskoha (edaspidi külakeskus) puudumine. Suuremad külakoosolekud on seni peetud RMK Vara metskonna kontoris ning samuti peeti küla jaanituli metskonna juures lõkkeplatsil.

Info levib külarahva vahel peamiselt posti, telefoni ja e-maili teel. Üles pandud on infostendi alus, millele on võimalik edaspidi kuulutusi ja teateid üles seada. Kavas on alusele ka panna külaskeem. Infostendialuse asukoht on küla sissesõidutee ääres, millest sõidab mööda enamik küla elanikke.

2006. aastal on asutatud MTÜ Alajõe Külaselts, mis on korraldanud seni kõik toimunud külaüritused. Üldiselt pole külas varem olnud kooskäimise traditsioone. Suhted Vara vallavalitsusega on head ning vald on toetanud külaseltsi tegevust ka rahaliselt.

3.9. Siduvad arendusdokumendid

Külade arengukavade koostamist ja kohaliku elu edendamist toetab ka Vara valla arengukava 2002 - 2010. Peamiseks arengueesmärkideks on Vara valla terviklik areng, elukeskkonna meelepärasemaks muutmine nii kohalikele elanikele kui ka turistidele, olemasolevate asutuste ja eraettevõtete säilimine ja arenenud infrastruktuuri kindlustamine.

Lisaks soovitakse elavdada valla külaelu, tihendada küladevahelist koostööd ja kaasata iga külaelanik valla elu arendamisse. Külaelu elavdamisega püütakse vältida külade väljasuremisohu.

Järgnevalt väljavõtted *Väärt elu haritud maal* – Tartu maakonna arengustrateegiast 2014. aastani:

- Kohalik koostöö aitab tagada külade ja valdade elujõulisust; tugev ja toetatud kodanikualgatus.
- Külaliikumise edendamine: külade arengukavade koostamine; külavanema institutsiooni tugevdamine ja vastava statuudi välja töötamine, külade koja käivitamine.

Piirkondlik tasakaalustatus:

- Kõigil suurematel küladel on valitud külavanemad ja koostatud arengukavad;
- kõik piirkonnad osalevad maakondlikes võrgustikes ja koostööprojektides.

4. Hetkeolukorra analüüs (SWOT)

Küla hetkeolukorra parema kaardistamise ja arengueelduste ning arenguvajaduste väljaselgitamiseks viidi läbi hetkeolukorra analüüs, kasutades SWOT analüüsi meetodit.

4.1. SWOT analüüs

<p>Tugevused</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Puhas looduskeskkond ⇒ Alajõe paisjärv ⇒ Asustatud talud ⇒ Soodne vanuseline jaotus (tööealiste suur hulk) ⇒ Kohapealsed tööandjad ⇒ Matjama-Kukemetsa tee on rahuldavas korras ⇒ Ühistranspordi kättesaadavus ⇒ Tartu lähedus ⇒ Tugev kogukond (sh. MTÜ Alajõe Külaselts) ⇒ Kogukonna liidrite olemasolu ⇒ Asustusstruktuur (hajaasustus) ⇒ Omapärased loodusväärtused (potentsiaalsed matkarajad) 	<p>Nõrkused</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Bussipeatus kaugel ja puudub varjualune ⇒ Halb internetiühendus ⇒ Külarahval (sh noortel) puudub kooskäimiskoht (nii suvine kui ka siseruumid) ⇒ Probleemne kogumiskaevude tühjendamine ⇒ Tolmused teed (kruusateed) ⇒ Suvel tihe autoliiklus ⇒ Pole väljaehitatud supluskohta (puuduvad riietumispaigad, parkla, WC, prügikast) ⇒ Järve kaldad on osaliselt eraomandis ⇒ Vutifarmi tootmisprotsess levitab haisu ⇒ Teedeäärtes ja metsa alla ladustatakse prügi ⇒ Tele2 halb levi ⇒ Põuaga kaevud kuivad ⇒ Puuduvad tavad ühistööks ning seltsieluks ⇒ Külaelanike sh noorsoo aktiivsuse puudumine ⇒ Tervislike eluviiside (kehakultuur, sport) vähetähtsustamine külaelanike poolt
<p>Võimalused</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Koostöö naaberküladega ⇒ Projektitaotlused ⇒ Koolitustel osalemine ⇒ Talgud ja muud ühistegevused ning kohalike inimeste huvide ja oskuste kasutamine ühistegevuse viljelemisel ⇒ Küla esindamine võistlustel ja üritustel 	<p>Ohud</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Aktiivsuse vähenemine ⇒ Projektide mitterahastamine ⇒ Ebasoovitav arendustegevus (oht hajaasustusele) ⇒ Vutifarmi laiendamine (haisu levik suureneb, võimalik reostus põhjavette) ⇒ Raiemahtude suurendamine (lõhub teid)

<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Koostöö parandamine Vara vallaga ⇒ Looduskeskkonna eksponeerimine ⇒ Matkaradade arendamine ⇒ Riiгимaa rentimine pikaks ajaks – paisjärve kinnistu (ühisürituste plats, ujumiskoht) ⇒ Eakate aitamine ⇒ Külaelanike sh noorte aktiivse eluhoiaku ja tervislike eluviiside kujundamine ⇒ Külas paiknevate kasutamata, vabanevate hoonete taotlemine (ostmine, rentimine) külakeskuseks (endine metskonna laut, kontorihoone) 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ RMK metskondade reorganiseerimine (kaob praegune küla kooskäimiskoht)
--	---

4.2. Rakenduslik SWOT analüüs

Tugevused, mis aitavad ära kasutada võimalusi

Tänu kogukonna liidrite ja külaseltsi olemasolule ja tööealiste (nooremad ja keskealised) suurele hulgale on paremini võimalik teha koostööd naaberküladega, esindada küla võistlustel ja üritustel ning korraldada talguid ja ühistegevusi, mida omakorda veel toetab tugeva kogukonna olemasolu. Tartu lähedus ja hea bussiühendus võimaldab inimestel olla mobiilsem ning osaleda erinevatel koolitustel ning õppida kirjutama häid projekte, mis võimaldavad tõsta elukvaliteeti ja rõhutada kohapealseid tugevusi. Alajõe küla looduslikud ja maastikulised eripärad (puhas loodus, paisjärv, hajaasustus ja asustatud ning korrastatud talud ja looduskeskkond) võimaldavad paremini kasutada ära ilusast ja puhtast looduskeskkonnast tulenevaid eeliseid ning arendada välja matkarajad ja luua järve äärde avalik ühisürituste plats ja ujumiskoht. Erinevate ürituste korraldamisel on võimalik paluda abi kohapealsetel asutustel (RMK).

Tugevused, mis aitavad kõrvaldada ohte

Kasutades ära külaliidrite aktiivsust ning kogukonna ühistegevusi (külaselts) on võimalik kõrvaldada aktiivsuse vähenemise ohtu. Samuti on võimalik aktiivsete inimeste ja Tartu läheduse tõttu õppida ja aktiivselt kirjutada projekte ning vältida mitterahastamist kirjutajate ebapädevuse tõttu. Kogukonna ühise tahte korral on võimalik säilitada olemasolev hajaasustus ning mitte anda alla arendajate survele ehitustegevuse laiendamiseks. Puhta looduskeskkonna, hajaasutuse ja loodusväärtuste eksponeerimise ja tähtsustamisega säilitatakse küla eripära ning samuti seistakse vastu võimalikule vutifarmi laiendamisele, et seoses sellega vähendada haisu ja reostuse laiemat levikut.

Võimalused, mis aitavad kõrvaldada nõrkusi

Kasutades ära koostöövõimalusi teiste küladega ja külaliikumise organisatsioonidega nii piirkonnas, Eestis kui välismaal (sh. osalemine ühisüritustel ja üritustel ning ühistegevustel) on võimalik alata koostööprojekte, leida variante kooskäimiskoha leidmiseks ning ühisprojektide abil parandada internetiühendust. Koolitustel osalemine tõstab külaelanikkonna teadlikkust erinevates valdkondades ja toetab aktiivse kodaniku kujunemist; projektitaotluste oskuslik kirjutamine loob eeldused lisaraha saamiseks, mille abil on võimalik läbi viia kodanikuaktiivsust toetavaid tegevusi, ehitada välja ühisürituste plats ja ujumiskoht. Viimase arendamist toetab võimalik munitsipaalmaarentimine järve ääres. Võimalus on välja ehitada sponsorite, valla ja projektitaotluste toel külakeskus. Koostöös vallaga on võimalik ehitada bussipeatusele varjualune, viia Matjama-Kukemetsa tee mustkatte alla (esmalt teha tolmuvaaks), parandada prügimajandust (vältida prügi mahapanekut metsa alla) ning paremini korraldada kogumiskaevude tühjendamist ja veemajandust (kuivad kaevud põua ajal). Looduskeskkonna eeliste ärakasutamine võimaldab kasutada küla erinevaid piirkondi külaelanike ja kogu valla elanike tervislike eluviiside omandamisel (matka-, jooksu- ja suusarajad, jalgrattateed jne), infotahvlite ja suunaviitade abil muuta piirkonda atraktiivsemaks, mis omakorda motiveerib vallavalitsust piirkonda toetada (sh abi külakeskuse leidmisel, rajamisel). Noorte aktiivsuse toetamiseks aidata neil koostada projekte.

Ületades nõrkusi vältimise ohte

Leides seltsile kooskäimiskoha ning parandades internetiühendust on võimalik vältida aktiivsuse vähenemise ohtu ja projektide mitterahastamise ohtu.

4.3. Arengutegurid

Alajõe küla hetkeolukorra analüüsimise tulemusena leiti küla arengut suunavad tegurid: arengueeldused (tugevad küljed, mille arendamisel on võimalik saavutada püstitatud eesmärgid) ja arenguvajadused (küla edaspidiseks arenguks vajalikud tegevused).

Arengueeldused:

- ⇒ puhas ja omapärane looduskeskkond (Alajõe paisjärv, Välgi looduskaitseala, metsaressurss ja loodusväärtused);
- ⇒ säilinud ajalooline hajaasustus ning asustatud talud;
- ⇒ kohapealsete tööandjate olemasolu (Riigimetsa Majandamise Keskus ja Järveotsa Põldvutifarm);
- ⇒ tugev kogukond ja külaliidrite olemasolu (MTÜ Alajõe Külaselts ning soov säilitada Alajõe külale omaseid väärtusi) ja oskus ning tahe kohalikku elu arendada;
- ⇒ soodne rahvastiku vanuseline jaotus (tööealiste elanike suur osakaal);

- ⇒ Tartu lähedus ning hea ühendatus (tihe bussiliiklus ning rahuldavas olukorras teed).

Arenguvajadused:

- ⇒ külakeskuse ostmise või ehitamise ja väljaarendamine, mis on oluline ühistegevuse viljelemiseks;
- ⇒ internetiühenduse ning sidevahendite levi kvaliteedi parandamine;
- ⇒ teede tolumise vähendamine ning bussipeatustesse varjualuste rajamine;
- ⇒ kogumiskaevude tühjendamise parem korraldamine ning veemajanduse arendamine (põuaga kaevud kuivad);
- ⇒ vutifarmist tuleneva haisureostuse vähendamine ning metsaaluse prügi likvideerimine (prügimajanduse parem korraldamine);
- ⇒ järveäärse maa rentimine külaseltsile ning ühisürituste platsi ja ujumiskoha välja arendamine.

5. Visioon ja strateegilised eesmärgid

5.1. Alajõe küla visioon

Aastal 2020 on Alajõe küla säilinud puhta looduskeskkonnaga, kõrgekvaliteedilist ja maalähedast elukeskkonda pakkuv elujõuline ning noorenev küla, kus on hinnatud ajaloolis-kultuurilised väärtused ja toimib aktiivne seltsielu.

Alajõe küla visioon kirjeldab külaelanike nägemust kaugemast tulevikust ning koosneb järgnevatest selgitavatest osadest:

- ⇒ Säilinud on ilus ja puhas looduslik keskkond, mis osutub võimalikuks tänu keskkonnateadlikele ja -hoidlikele inimestele. Korrastatud ja puhastatud on paisjärv ja järve kallas ning arendustegevusest (pole laienenud elamualad ning külasse pole lisandunud tootmistegevust) puutumata on jäänud loodusväärtused.*
- ⇒ Säilinud on ajalooline hajaasustus ning keskkonnasõbralik elukeskkond, mis soodustab tervislikke eluviise. Kõrgekvaliteedilist elukeskkonda loovad korras külateed, külakeskuse ja ühisürituste platsi olemasolu, toimiv seltsielu ja isetegevus (nt külateater, külamuuseum), väljaarendatud ja viitadega tähistatud ujumiskoht ning loodus-, õppe- ja matkarajad ning lahendatud on veemajanduslikud probleemid (toimivad reoveepuhastid ja puurkaevud).*
- ⇒ Küla on atraktiivne elupaik nii noortele kui vanadele ning püsima on jäänud küla soodne vanuseline jaotus ning noortel on motivatsiooni kodukülla naasta. Samuti on lisandunud mõningad uued elanikud.*

5.2. Alajõe küla strateegilised eesmärgid

Alajõe küla visiooni saavutamiseks on püstitatud strateegilised eesmärgid, mis suunavad küla edaspidist arengut.

1. Loodusliku keskkonna säilitamine ja heakorrastamine.

Alajõe küla peamiseks prioriteediks on olemasoleva looduskeskkonna (sh Välgi looduskaitseala) säilitamine, viies samas läbi regulaarselt vajalikke heakorrastustöid.

2. Infrastruktuuri olukorra parendamine ning elukeskkonna kvaliteedi tõstmine.

Kõrgekvaliteedilise elukeskkonna kujundamiseks soovitakse parandada infrastruktuuriobjektide olukorda (rajada bussipeatustesse varjualused, tuua Matjama bussipeatus külale lähemale, parandada teede kvaliteeti ning viia Matjama-Kukemetsa tee mustkatte alla, parandada veemajanduse kvaliteeti ning leida või ehitada kooskämiskoht) ning rajada loodusradade kompleks.

3. Ühistegevuste elavdamine ning kogukonnatunde süvendamine.

Lisaks looduskeskkonnale on Alajõe küla põhiväärtuseks inimesed ja nende huvid ning oskused. Kogukonnatunde süvendamise nimel on vajalik luua traditsioonid ühistegevuseks (nt külateater, külamuuseum, õppepäevad), korraldada erinevaid üritusi ja koolitusi ning osaleda erinevates küladevahelistes koostööprogrammides. Oluline on küla esindatus/ esindamine erinevates struktuurides. (vallavolikogu, valitsus, maakondlikud katusorganisatsioonid jms).

4. Ajaloolise ja kultuurilise pärandi säilitamine ja väärtustamine.

Alajõe küla ajaloolise olemuse säilitamise ja väärtustamise nimel on vajalik korrastada ajaloolise väärtusega objektid külas (nt. vanad maakivist laudavaremed) ja uurida ning jäädvustada küla kujunemislugu.

5. Loodusturismi soodustamine väikeettevõtlusena.

Alajõe küla hajaasutust ning säilinud ürgloodust arvestades pole külas kohta suurtootmise jaoks ning peamise kohapealse ettevõtlusharuna nähakse loodusturismi. Eeldused loodusturismi arendamiseks loovad looduslikud olud (paisjärv, maastik, metsad, võimalus rajada matkarajad). Suure potentsiaaliga on küla kasutamine puhkemajanduseks ning näiteks seminaride-laagrite korraldamiseks.

6. Tegevuskava

Kasutatud lühendid:

ESF – Euroopa Liidu Struktuurifondide toetused

MKT – Maakondlik Terviseedendus programm (Tartumaa tervisetuba)

ANDRAS- Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon

MESA- Maaelu Edendamise Sihtasustus

KOP – Kohaliku Omaalgatuse Programm

PRIA – Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

KIK – Keskkonna Investeeringute Keskus

KULKA – Eesti Kultuurkapital

HASART – Hasartmängumaksu Nõukogu

1. Loodusliku keskkonna säilitamine, heakorrastamine ja keskkonnasäästliku mõtteviisi kujundamine.

Jrk nr	Tegevus/projekt	Maksumus kokku	Maksumus aastatel						Toetuse allikas	Vastutaja	
			2008	2009	2010	2011	2012	2013			2014
1	Teeäärte koristamine										Küllike Kuusik
2	Järve piirkonna heakord	5 000			5 000						Küllike Kuusik
3	Aktsioon „Hoiatärv puhas“	10 000			10 000					KOP/ ESF/ HASART	Maie Kitsing
4	Loodusklass, õpperajad ja stendid	250 000	20 000	30 000	200 000					KOP/ ESF/ HASART	Maie Kitsing
5	Keskkonnaalased koolitused,	90 000	20 000	30 000	40 000						Maie Kitsing
Kokku		355 000	40 000	60 000	255 000						

2. Infrastruktuuri olukorra parendamine ning elukeskkonna kvaliteedi tõstmine.

Jrk nr	Tegevus/projekt	Maksumus kokku	Maksumus aastatel							Toetuse allikas	Vastutaja	
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014			
1	Külaplatsi rajamine (sh. ühisürituste plats, ujumiskoht, külakiik jms)	500 000	150 000	100 000	100000			150 000			PRIA/ ESF/	Küllike Kuusik
2	Prügisorteerimis punkt (konteinerid)	10 000	10 000								KIK/ ESF/ KOP	Küllike Kuusik
3	Külakaart, viidad	50 000	25 000	5 000		20 000					KOP/ ELSF	Küllike Kuusik
4	Matjama-Kukemetsa tee tolmuvabaks	70 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000			Küllike Kuusik
5	AIP loomine (arvutid, data-projektor)	50 000			20 000	30 000					ELSF/ KOP	Küllike Kuusik
6	Külakeskuse rajamine (metskonna hoone ost, lauda ost vms.)	1 000 000		1000 000							PRIA/ ELSF	Küllike Kuusik
7	Bussipeatuse varjualune	Valla vahendid										Küllike Kuusik
Kokku		1 680 000	195 000	1115 000	130000	60 000	160 000	10 000	10 000			

3. Ühistegevuste elavdamine ning kogukonnatunde süvendamine.

Jrk nr	Tegevus/projekt	Maksu- mus kokku	Maksumus aastatel							Vastutaja	
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
1	Koolitused ja Õppepäevad	320 000	30 000	40 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000		Maie Kitsing
2	Külaseltsi traditsioonilised tegevused	70 000	10 000	30 000	30 000						Küllike Kuusik
3	Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine	80 000	10 000	30 000	40 000						Maie Kitsing
4	Rahva tervisehoiu valdkonna tegevused	70 000	10 000	30 000	30 000					MKT	Maie Kitsing
5	Kolmanda sektori koostöö arendamine (siseriiklik ja rahvusvaheline)									KOP/ HASART	Maie Kitsing
6	Küla sümboolika	10 000				5 000	5 000				Maie Kitsing
7	Kommunikatsioon (koduleht jms)										Küllike Kuusik
8	Noorte kaasamine	30 000					10 000	10 000	10 000	ELSF/ KOP/ KULKA	Maie Kitsing
9	Kogukonna kaasamine, ühistegevused (näitering, lauluring, rahvatants jms)	20 000			10 000	10 000				KOP	Maie Kitsing
Kokku		600 000	60 00	130 000	160 000	65 000	65 000	60 00	60 000		

4. Ajaloolise ja kultuurilise pärandi säilitamine ja väärtustamine.

Jrk nr	Tegevus/projekt	Maksumus kokku	Maksumus aastatel							Toetuse allikas	Vastutaja
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
1	Küla ajaloo väärtustamine (muuseumituba, kogumikud, uuringud)	37 000		5 000		20 000	4 000	4 000	4 000	KULKA/ HASART	Maie Kitsing
2	Külade- valdade päevadel/ Liikumise Kodukant külade maapäeval osalemine, korraldamine	5 000		5 000					X	PRIA/ ELSF	Küllike Kuusik
3	Eesti kultuuri ja rahva- traditsioonide arendamine (kangakudumine jms)	10 000					5 000	5 000			Maie Kitsing
Kokku		52 000		10 000		20 000	9 000	9 000	4 000		

5. Loodusturismi soodustamine väikeettevõtlusena.

Jrk nr	Tegevus/projekt	Maksumus kokku	Maksumus aastatel						Toetuse allikas	Vastutaja	
			2008	2009	2010	2011	2012	2013			2014
1	Matka- ja terviserajad ja piknikupaigad, lõkkekohad	35 000			20 000	5 000	5 000	5 000		PRIA/ HASART/ ELSF	Maie Kitsing
2	Matkaradade teabestend (sh. ingliskeelne)	15 000							15 000	KOP/ HASART/ ELSF	Küllike Kuusik
Kokku		50 00			20 000	5 000	5 000	5 000	15 000		

Lisa 1 – Alajõe küla paiknemise skeem

